

Szerkesztőségi Iroda:
Nagybeeskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeeske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hír-
:: :: delési irodák. :: ::

Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybeeskerek, 1916.

XIV. évfolyam, 32. szám.

Csütörtök február 10.

Előnyomulásunk Albániában.

Az olaszok és szerbek veresége. — Tirana és Durazzo előtt.

Montenegró lefegyverzését befejeztük.

Budapest, február 9. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés.
Délkeleti hadszíntér:

Az Albániában operáló osz. és kir. haderők előcsapatai átkeltek az Ismi-folyón és megszállották Preza helységet és az ettől északnyugatra emelkedő magaslatokat.

Az ellenség, amely a: olasz osztagoknál levő szerb közeledek maradványából és Essad pasa zsoldosából állott, a harc elől kitérve, dél és délkelet felé hátrált.

Csak a Tiranától északnyugati irányban nyolc kilométernyire levő Valjar helység megszállásánál támadt rövid ütközet, amelyben az ellenséget visszavetettük.

Repülőink az utóbbi időben ismételtelen eredményesen bombázták a Durazzo mellett levő csapattáborokat és a kikötőben levő olasz gőzösöket

Montenegróban a helyzet változatlan.

A lefegyverzés be van fejezve.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Az orosz és olasz hadszíntéren nincs esemény.

Budapest, február 9. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés.

Orosz és olasz hadszíntér:

Különös esemény nem volt

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A német főhadiszállás jelentései.

A nyugati hadszíntér.

Budapest, február 9. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, február 9.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Vimsyől nyugatra csapataink az első francia vonalat 800 méter kiterjedésben rohammal elfoglalták, több mint 100 foglyot ejtettek és 5 gépfegyvert zsákmányoltak.

A Sommetól délre a franciák este ismét behatoltak egy kis árok részünkbe.

Bois de Pretresben gyalogságunk lelőtte egy ellenséges repülőgépet, amely lángborulva lezuhant. A két benne ülő meghalt.

Keleti hadszíntér.

Budapest, február 8. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, február 9.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti hadszíntér:

Az oroszok kisebb támadásait Iluxt vidékén, Dünaburgiól északnyugatra visszavertük, valamint visszautasítottuk egy február 6 án általunk elfoglalt tábori őrállás ellen intézett támadásukat a baranowci—ljahowitschi vasutvonalon.

Balkán hadszíntér.

Budapest, február 9. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, február 9.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Balkán-hadszíntér:

A helyzet változatlan.

HIREK.

Frigyes főherceg és Kövess tábornok Torontálvármegyéhez.

— Diadalmas hadvezéreink köszönete. —
Nagybeeskerek, febr. 10.

Mint ismeretes, Torontálvármegye törvényhatósága január havi rendkívüli közgyűlésén dr. Dellimanics Lajos főispán iránítványára elhatározta, hogy üdvözlő Frigyes főherceg főparancsnokot és Kövess tábornokot.

Jankó Agoston alispán az üdvözlő iratokat, mint már megirtuk, el is küldötte diadalmas hadvezéreinknek, amelyek most érkeztek meg a válaszok.

Frigyes főherceg köszönete, melyet táviratilag küldött a vármegyéhez, így hangzik:

Jankó Agoston alispán urnak
Nagybeeskerek.

Torontálvármegye közönségének hazafias lelkesedéstől áthatott és oly meleg szavakban tolmácsolt hálás érzelmeit nagy örömmel és őszinte köszönettel vettem tudomásul. Reméljük, hogy a mindenható segítségével szeretett hazánk védelmében elért páratlan eredményeinket nemsokára elleneségeink teljes legyőzésével koronázhatjuk.

Frigyes főherceg,
tábornagy.

Kövess tábornok köszönetét a következő levélben tolmácsolta:

Méltóságos alispán ur!
Őszinte örömmel vettem Méltóságodnak Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága f. évi január hó 20-ikán kelt rendkívüli közgyűlési határozata alapján a Loveen-hegy elfoglalása és Montenegro legyőzése alkalmából a vármegye közönsége nevében hozzám intézett megleghangu átiratát.

Kérem Méltóságodat, méltóztassék a vármegye közönségének irántam és parancsnokságom alatt harcoló hadsereg iránt kifejezett hazafias érzelmeimért hálás köszönetemet tolmácsolni. Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy szíves szavaikban nemcsak egyszerűen a hadsereg iránt való szimpátiájuk megnyilvánulását látjuk, hanem annak a hitnek és bizalomnak kifejezését is, amely további küzdelmeinknek egyik reális erkölcsi erőforrása és végleges győzelmünknek egyik záloga.

Fogadja Méltóságos Uram kiváló tiszteletem őszinte kifejezését.
Tábori posta 99, 1916 febr. 4.

Kövess.

— **Gróf Csekonics Endréné kitüntése.** Ferenc Salvator főherceg, mint az osztrák-magyar monarchia vöröskereszt-egyleteinek védnök-helyettese, gróf Csekonics Endréné önkéntes főápolónőnek a háború alatt a katonai egészségügy körül szerzett kiváló érdemei elismerésül a vöröskereszt hadiékítményes másodosztályú díszjelvényét adományozta.

— **Köszönet.** A nagybeeskereki Közgazdasági Bank 25 koronát adományozott a Gyermekbarát-egyletnek, melynek el-

nöksége hálás köszönettel nyugtázza az adományt.

A Közgazdasági Bank r.-t. 25 koronát adományozott a helybeli áll. felső kereskedelmi iskola deáksegélyező-egyesületének. Az adományért ezúton mond köszönetet az egyesület vezetősége.

— **Halálozás.** Mély gyász érte Lovrics Antal nagybeeskereki áll. elemi iskolai igazgató-tanítót, amennyiben édesatyja, Lovrics M. magánzó tegnap hosszasan szenvedés után Pécsen meghalt. Az elhunytat ma helyezik ott örök nyugalomra.

— **A tejkérdés Nagybeeskereken.** Nagybeeskerek város közönségének egy részét hosszú évek óta a rogendorfi Csekonics-uradalom látja el kitűnő és olcsó tejjel. Az uradalomnak azonban munka- és igaerő hiány s más körülmények miatt a tejjelátást ki kell adni a kezéből, úgy, hogy az a veszedelem fenyegette a várost, hogy a Csekonics-uradalom tejtét vagy elveszti, vagy spekulánsok kezébe kerül. A város vezetősége ezt megakadályozandó, tárgyalásokba becsatlakozott az uradalommal, amelynek eredményeképpen sikerült a Csekonics-tejet biztosítani. A tejet Nagybeeskerek városa fogja március elsejétől kezdve az uradalomtól átvenni és Udvarnokról Nagybeeskerekre hozni. Itt a város a városháza épületében a volt Bäuerle-féle üzletben fogja kezelni a mintegy 6—700 liter, de később esetleg nagyobb mennyiségű tejet, amelyvel elsősorban a Csekonics-uradalom eddigi régi állandó vásárlóit látja el, a fölösleget pedig másoknak árusítja el. A tej ára literenkint 40 fillér lesz.

— **A választók összeírása.** Említetük, hogy a belügyminiszter utasította a központi választmányokat a jövő évi választók összeírására. Torontálvármegye központi választmánya már meg is tette erre nézve az intézkedéseket s a vármegye alispánja, mint a központi választmány elnöke utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy hívják föl a hivatalfőnököket, iparosokat, kereskedőket, gyárosokat, vállalatokat stb., hogy alkalmazzák választói igényjogosultságát f. évi március hó 5-ikéig jelentsék be az összeíró küldöttségeknek.

— **A legöregebb népfölkelők bevonulása.** A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszter rendeletét, amely szerint mindazok az 1870., 1871. és 1872. években született magyar állampolgárok, akik a megtartott népfölkelési bemutató szemlén népfölkelési felülvizsgálaton, pótszemlén vagy utóbemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak, 1916. évi február hó 28-án, az 1865., 1866. és 1867. években született és a megtartott népfölkelési bemutató szemlén, népfölkelési felülvizsgálaton, pótszemlén vagy utóbemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált magukat, 1916. évi március hó 3-án, amennyiben névszerint fölmentve nincsenek, a népfölkelési igazolvány lapon fölmentetett m. kir. honvédkiegészítő, illetőleg cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak. Azok az 1870., 1871., 1872. és a következő években született egyének, akik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös had-

seregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) 1916. évi február 28-ig besoroztattak, tényleges szolgálatra 1916. évi február 28-án, az 1865., 1866., 1867., 1868. és 1869. években született és önkéntes belépés folytán 1916. március 3-ig besorozott egyének ellenben 1916. évi március 3-án kötelesek bevonulni. A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evéseszközt, tisztító eszközt, gyanjából készült alsóruhát és lehetőleg gyanjából készült barisnyát (kapeát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján elfogvasztott élelemért 1 korona térítés jár.

A m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni öhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes kerületek között a csapattestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak ahhoz a csapattesthez kérheti fölvetelét, ahová mint népfölkelésre kötelezettet beosztották.

— **A fiu levele a harctérről az apához.** Egy nagybeeskereki fiu levelét olvastuk, amelyet most küldött a harctérről az édesatyjához. A fiu levele olyan megkapó és megindító példája a gyermek szeretetnek, hogy igazán érdemes példának is nyilvánosságra hozni ezeket a sorokat. Ime a levél:

Édes apám! A mai postával 900 korona megy el címedre. 820 K a kadetii fizetés és járulékok, a többi az altiszti koromból származó 5 és 9 koronából veszi eredetét. Én ezt az összeget teljesen neked adom kedves Papa, mint életemben a legelső fizetést. Rendelkezzél vele bölcs belátásod szerint, én nem támasztok semmi igényt, inkább hűszkeséggel tölt el a tudat, habár csak kis mértékben is, de teljes gyermek megalázkodással visszaadhatok valamit abból, amit teljesen schasem lehet. De míg örvendek rajta, hogy mindig megmaradandó törekvésemet: hálám lerovását megkezdhettem, másrészt busulnom kell, mert hiányzik egy jóságos anya imádságos öröme legkisebb fia kis anyagi sikere fölött. De gondolom, a csillagokból minden lehet látni és az ő áldását eselekedetem fölött bánatosan, de boldogan érzem szívemben. Fogadd édes Apám szívesen és a tiednek, hisz annyit szeretnék adni! De nincs semmi, csak a rangom és az érző szívem!...

— **Koszorúmegváltás.** Grün Alfréd temetése alkalmával koszorúmegváltás címén a következő adományokat vettük: 30 K-t dr. Kovács Izó és nejétől, 20—20 K-t dr. Grün Mór és nejétől, dr. Kardos Samutól, Freund Béla és nejétől, Grün D. Izidor és nejétől, Kohn Fanny és Ignációl, Szerémi József főhadnagy és nejétől, 15 K-t Rubin Armánd és nejétől, 10—10 K-t ifj. Grün Simon és nejétől, Gergely Samu és nejétől, Kardos Lipót és nejétől, Rosenbergy Gyulától, Scheer Gyula és nejétől, Schwab Albert és nejétől. Ezen nemes adományokért hálás köszönetet mond Mayer Henrik, a Chevra-Kadisa elnöke.

— **A Váresi Meziban ma ismét egy filmatrakció kerül színre.** A film az egész világot diadallal bejárt „A gyenge nő” című dráma, amelynek főszerepét Erna Morena, a híres művésznő játssza. A nagyhatású, gyönyörű fölvételekben gazdag filmdramán kívül érdekes kísérő műsor is lesz.

— **A Vörösmarty-utcai szerelmi dráma.** A Vörösmarty-utcai szerelmi dráma főszereplője Wilhelm József tegnap rövid idő múlva belehalt sebébe. A lány a József-kórházban fekszik s állapota nem veszélyes.

Telefon 330. **VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.** Telefon 330.
Csütörtökön, február 10-én két előadás: d u. 5 órakor zónaelőadás félhelyárral, este fél 9 órakor rendes helyárral.
A GYENGE NŐ. ERNA MORÉNA remek alakítása.
Dráma 3 felvonásban — A mestergyár felvétele.
Az ujságyomda. Ipari felvétel. **A Farmer.** Amerikai dráma **A jó gazdasszony.** Komédia. **A beszállásolás.** Bohózat.

Művészet.

Jótekonycélu hangverseny. Tegnap este folyt le a városi színházban a dr. Dellimanics Lajosné főispánné és Tormássy Dezsőné ezredesné védnöksége alatt rendezett jótekonycélu hangverseny. Az estélyre zsufolóság megtöltötte a színházat az előkelő diszes közönség, élén dr. Dellimanics Lajos főispán, kormánybiztossal, Jankó Ágoston udvari tanácsos, alispánnal és Tormássy Dezső ezredessel. Megjelent azonkívül az estélyen Daniel Tibor báró versec—panesovai főispán is. A hangverseny műsorának a felét a 29-ik gyalogezred zenekara szolgáltatta, amely Oberthor Prokop karnagy tökéletes vezetésével Wagner, Beethoven és Liszt szerzeményeit adta elő, több más zenedarabbal, teljes művészettel s így igazán elsőrangú műveléssel nyújtott a közönségnek. Nagy tetszéssel és érdeklődéssel hallgatta a közönség Oberthor Prokopnak „A Leipzig—lindenai csata” című szerzeményét. Ebben a szerző színesen, erőteljesen festette meg a nagy csata minden részletét, kezdve az ütközet előtti estétől végig a csata napján, az ütközetet egészen a győzelemig. Oberthor szép szerzeményét a közönség viharos tetszéssel fogadta s zajos ovációban részesítette a szerzőt. A műsor többi számait jeles műkedvelőink adták. Így dr. Kartal Árpádné bájos közvetlenséggel mondta el Borsodi Lajos ügyes prólogját, majd Orszó Margit énekelt szépen néhány magyar dalt. Engel Maca hatással szavalta el „A vén kuruc” című melodramát, amelynek zenei részét jellemzően és kifejezően játszotta harmoniumon dr. Pollák Viktorné, zongorán Lisztsz Ilonka, csellón Orsó Géza és hegedűn Mison L. Énnek tetszést keltett Dittrich Ödön szép éneke is, amelyvel Zerkovitz: „Lesz még ünnep a világon” című dalát adta elő. A dal zongorakíséretét dr. Pollák Viktorné látta el művésziességgel. Végül Vajdáné Burget Rózi és Burget Viola ügyesen rendezett színpadi keretben pompás cigánytáncokkal gyönyörködtették a közönséget, amely meg is ismételtette a táncukat. A hangversenyt, amely szép jövedelmet hozott a helybeli Vöröskereszt és a 29. gy-ezred elesett hőseinek árvái javára, a katonazenekar rekesztette be a Laudon-indulóval. A hangverseny gondos rendezéséért és a szép sikerért teljes elismerés illeti a buzgó rendezőket. A színházból a közönség egyrésze a kaszinóba vonult, ahol vacsora volt.

A szép estét holnap pénteken közkívánatra megismétlik s a holnapi előadásra is válthatók már jegyek Mangold könyvkereskedésében.

LEGUJABB.

— Reggel érkezett távirataink. —

Kövess tábornok német kitüntetése.

Budapest, febr. 10. A „Torontál” eredeti távirata. Saját tudósítónk cenzurázott jelentése. Berlinből sürgönyzik:

A német császár Kövess tábornoknak a „Pour la Merite” rendjelet adományozta.

Briand Rómában.

Budapest, febr. 10. A „Torontál” eredeti távirata. Saját tudósítónk cenzurázott jelentése. Luganóból sürgönyzik:

Briand csütörtökön érkezik Rómába, ahol nagy ünnepeket rendeznek tiszteletére. A konzultán lakoma lesz politikai felköszöntőkkel. Szombaton Briand a főhadiszállásra utazik a királyhoz.

Németország és az Unió megegyeztek a Lusitánia-ügyben.

Budapest, febr. 10. A „Torontál” eredeti távirata. Saját tudósítónk cenzurázott jelentése. Newyorkból sürgönyzik:

Az „Associated Press”-t kormánykörök fölhatalmazták annak közlésére, hogy Németország és az Unió a Lusitánia-ügyben elvben megegyeztek.

Amerika óriási kivitele.

Budapest, febr. 10. A „Torontál” eredeti távirata. Saját tudósítónk cenzurázott távirata.

A Times Washingtonból kereskedelmi statisztikát közöl, amely szerint Amerika 1915-ben négyszázmillió font sterlinggel nagyobb kiviteli forgalmat csinált, mint az előző évben.

EGYETLEN CIKK,

mely több mint 10 év óta nem drágult meg: a valódi

Yes-szappan

Ára 1 korona 50 fillér.

Legtökéletesebb és legkellemesebb illatú pipere-szappan, mely minden háztartásban nélkülözhetetlen. — YES-PUDER 1, 3, 5 korona dobozokint — YES KRÉM 3 korona téglényekint.

Mindenütt kapható!

Magyarországi főraktár:

ERÉNYI BÉLA Diana gyógyszerháza
Budapest, Károly-körút 5.

Közgazdaság.

A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület 1915. évi működése.

Csekonics Endre gróf elnöki jelentése.

II.

— febr. 10.

Az elmondottak után a gazdálkodás különböző ágaiba csoportosítható tevékenységünket is röviden ismertetni fogom.

I. Növénytermesztés és a gazdálkodás fejlesztése érdekébeni tevékenység.

1. Vetőmagbeszerzés. Gazdáink számára beszereztünk mintegy 600 q őszi buza-vetőmagot s 101 gazda számára összesen 8461 q tavaszi buza-vetőmagot, 932 q tavaszi árpa-vetőmagot, 1093 q zab-vetőmagot, 97 q kölest és 5½ q babot.

2. A földművelésügyi miniszterium és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület támogatásával az eddigi hazai nemisített buza-fajtákkal kísérletet állított be. Ezen nemisített buza-fajta kísérleteket a zombolyai uradalomban végezte a következő fajtákkal: Árpádhalmi, Bánkúti, Váradi—Szabó-féle és Marton Andor-féle fehér és vörös kalászu.

3. Gőz- és motoros szántógépek beszerzése ügyében nagyszabású mozgalmat indított s felszólította gazdáinkat, hogy magánjáró gőzcsepplőgarnitúráikat eke-est bevásárlásával használják fel a szántásnál és vetésnél. Kezére járt gazdáinknak a benzín és benzol beszerzése körül.

4. Hogy a földek megmunkálását minél inkább lehetővé tegye, a lövőjűtő parancsnokságoknál eljárta, hogy több-kevesebb ideig tartó használatra gazdáink számára lőfogatókat engedjenek át.

5. Hogy az őszi vetések idejében a rézgálichányon segítsen, gazdáinknak körlevelekben hozta tudomására, hogy rézgálichány esetén milyen eljárást kövessenek a vetőmag elkészítése körül. De azért — ha nem is eleget — de mégis tekintélyes mennyiségű rézgálicot is osztott ki gazdáink között, részint az őszi buza csávázása, részint pedig a szőlők permetezése céljából. Rézgálicot kiutalt 121 korona 50 filléres áron 3 q-t, 165 koronás áron 23 q 38 kg-ot (szétosztva lett 50 szőlőbirtokos között) és 175 koronás ár mellett 100 q (szétosztva lett 130 község gazdái között).

6. Gazdáink számára munkásokat közvetített s eljárta a hadifoglaltok beszerzése körüli legtöbb dolgaikban.

7. Közvetítettük a gazdaközönség szalma- és szénaellátását.

8. A gazdaközönség számára beszereztünk 400 q manillát.

9. Közvetítettük mintegy 100 darab aratógép bevásárlását.

10. Hogy az aratógépek alkatrészei az aratás folyamán könnyűszerrel pótolhatók legyenek, Nagybecskereken létesítettünk egy aratógép tartalék alkatrésztárat s azt házikezelésben tartottuk.

11. Közvetítettük az ellenségtől zsákmányolt gazdasági kéziszközök beszerzését.

12. A vármegye alispánjának felkérésére szakértőt küldtünk ki a romlottak bejelentett tengerikészletek megvizsgálására és felbecslésére.

13. Buzdítottuk gazdáinkat a műtrágyák használatára s kezükre lártunk azok beszerzése körül. Az 1915. év folyamán gazdáink összesen 105 vagon műtrágyát szereztek be.

14. A megyebeli dohánybevéltő hivatalokhoz szakértők kinevezését hoztuk javaslatba.

15. A korai burgonya- és zöldségtermesztők értékesítő szövetkezetét ez évben is működésben tartottuk és vezetjük s a szövetkezeti tagoknak május-június hó folyamán 500 vagon korai burgonyatermészt értékesítettük.

16. Egy megyebeli konzervgyár (zöldbab, zöldborsó, spárga, paradicsom, káposzta stb. feldolgozása céljából) létesítésére vonatkozólag az alapvető munkálatakat megtettük s mielőtt a háborút Isten segítségével szerencsésen befejezzük, a konzervgyár építésének munkálatai azonnal kezdetüket fogják venni.

17. Hogy a hadiadó kivétele céljából a pénzügyvizsgálóságnak a szükséges haszonbérleti adatok rendelkezésére álljanak, községenként összeállítottuk a szokásos haszonbéreket.

18. Éveken át kérte felterjesztésileg egyesületünk a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot, hogy a Dócz község határában lévő 210 holdas alapítványi birtokot a dóczy kisgazdáknak adja ki bérbe, kik e célból szövetkezetbe tömörülének. Az elmúlt év nyarán hajlandónak mutatkozott erre a vallásügyi miniszterium, azonban az elmúlt évben a dóczyiaknak hiába kínálkozott a kedvező alkalom, mert a háboru szülte ismert okok miatt azt bérbe venni képtelenek voltak.

(Folytatjuk.)

Eladó gyógyfürdő-szálloda.

Melenczén (Torontálmegye) a gyógyfürdő közvetlen közelében újonnan épült „Szálloda és Vendéglő” 16 vendégszobával, nagy konyha és étteremmel, korlátlan italmérési engedéllyel, tervezett villanyvilágítással, megfelelő pince, jégverem, istálló, nagy félszer, szóval berendezéssel szabad kézből örök áron azonnal eladó.

Érdeklődőknek, alkuszoknak bővebb tájékoztatást ad Ruzsa Ferenc zentai szállodatulajdonos (Kard-utca 389. sz.), aki istálló, nagy félszer, szóval teljes berendezéssel szabad kézből örök áron azonnal eladó.

Tábori postaládákat

minden nagyságban kitűnő minőségben készít:

Pollák Sándor lággyára Arad.

— Képviselők kerestetnek. —

Elesett hősök exhumálását, hazaszállítását,

szükséges okmányok és engedélyek megszerzését, előnyösen eszközli

BENCZE ANTAL ÉS FIA

temetkezési intézet NAGYBECSKEREK, a Nemzetközi Halottszállítási Egyesület tagja.

A nagybecskereki tisztviselők fogyasztási szövetkezetének 1915. évi munkássága.

Nagybecskerek, febr. 10.

A nagybecskereki köztisztviselők fogyasztási szövetkeze február 7-ikén tartott közgyűlésén számolt be elmúlt évi tevékenységéről. Most itt adjuk az egy-ülete nagyarányú, áldásos munkásságáról szóló jelentést, amely a következő:

Igen tisztelt közgyűlés! Szövetkezetünk negyedik ülése, melyről az igazgatóság jelen sorokban beszámol, a világtörténelem legnagyobb háborújának második esztendeje és természetesen, a mi intézményünket sem kímélte ez idők súlya. A nagy világfőlforgató eseményeket kísérő gazdasági jelenségek: az áruhitel megszűnése, az áru-beszerzés nagy nehézségei, a vasuti és hajószállítás sok mizériái, a pénzérték ingadozásai és főként a német márká és svájci frank szédületes drágulása, mind-mind próbára tették fiatal vállalatunkat is. De büszke önérzettel konstatálhatjuk, hogy a háboru alatt megnőtt és a gazdasági harcban megizmosodott szövetkezet fényesen állta meg a próbát és nemcsak hogy megfelelt, de túlszárnyalta a legvérmesebb reményeket is és ma már nemcsak városunkon, de vármegyénkben is túl sok helyütt követendő példa gyanánt áll a köztisztviselő előtt a mi szövetkezésünk, amelynek igazi áldása a világháboru e keserves napjaiban mutatkozott teljes nagyságában.

Eszközeink elégtelensége, főként üzleti helyiségünk és raktáraink szűk volta lehetlenné tette, hogy minden jelentkező és tagságra jogosult tisztviselőt felvegyünk és így 138 (köz-ük 96 vasutas) jelentkező főlvételi kérelmét ezidő szerint kénytelenek voltunk megtagadni, mivel ezek főlvételét a régi tagok érdekeinek súlyos veszélyeztetése nélkül nem eszközölhetjük volna. A tagok száma a múlt év elején 429 volt. Az üzleti év folyamán belépett 88 tag, kilépett 8 és a szövetkezet érdekei ellen elkövetett vétség miatt töröltetett 2 tag, úgy, hogy a szövetkezetnek jelenleg 507 tagja van, akik összesen 1312 db üzletrészt jegyeztek.

Rendes tagjaink közé tartoznak a következő köztisztviselők:

- a vármegyei közkórház,
- a vöröskereszt-kórház és nyugvóálmomás,
- a csendőrség
- A délmagyarországi tanítói konviktus,
- a zárda internátusa,
- a Messinger-féle internátus,
- az Engel-féle konviktus,
- az Edrős-féle konviktus,
- az árvaház.

Szövetkezetünk az elmúlt évben is megfelelt kettős céljának: az összes árucikkeket tetemesen olcsóbb árban volt képes tagjainak kiszolgáltatni, mint más üzlet, de olcsó árakkal tagadhatatlanul szolgálatot tett a város öszlakosságának, mert árszabályozó befolyást gyakorol a mai néhez árubeszerzés mellett azzal is, hogy maga 507 család, mintegy 3½ ezer tagjának, tehát a város lakossága mintegy hetedrészének ellátásáról gondoskodik.

Hogy minő eredményeket értünk el ár tekintetében, utalunk a következő fontosabb árucikkekre:

Liszt. Az igazgatóság tudatában volt annak, hogy a megélhetési viszonyok súlyos problémái között a legfontosabb az, hogy a tagok mindennapi kenvere biztosítva legyen. És itt leszögezzük azt a tény, hogy ez a legsúlyosabb körülmények között is sikerült és amikor a város lakossága alig vagy csak nehézségekkel és utánjárásal juthatott liszthez, tagjainknak a családtagok számának megfelelően, de mindenkor kellő mennyiségben adtuk lisztet egészen az új termésig. Az új terméstől a kereskedelmi miniszter 54042-915. sz. rendelettel kérésünkre engedélyt adott 2000 métermázsa és később 68878-915. sz. a. rendelettel újabb 2200 métermázsa buza vásárlására. Ez utóbbi engedély azonban már oly későn érkezett, hogy összesen csak 2400 métermázsa tudtuk biztosítani. Kértük a vásárlási terminus meghosszabbítását, de a miniszter a Haditermény r.-t.-hoz utalt bennünket, ahonnan liszt-készletünk fogytával a további mennyiséget meg fogjuk kapni.

Lisztáraink a fillér törtreszeivel sem magasabbak, mint a málmok részére miniszteri rendeletben megállapított maximális árak:

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

0-ás liszt 77 K métermázsaenként,
főzliszt 51 K métermázsaenként,
kenyérliszt 40.66 K métermázsaenként.

Ha ehhez hozzáadjuk a zombolya-nagybecskereki vasuti fuvar, a vasutól a raktárba szállítást, a különbséget a zsákok áránál, ½% elporzást a kimérésnél, ami összesen kg.-ként 3 f-re tehető, úgy megkapjuk az árainkat:

dara 80 f kg.-ként,
0-ás liszt 80 f kg.-ként,
főzliszt 54 f kg.-ként,
kenyérliszt 44 f kg.-ként.

Cukor. A hatóság által Nagybecskerek város területére megállapított árak:

kristálycukor 1.12 K, a szövetkezetben 1.04 K,
süvegucukor 1.13 K, a szövetkezetben 1.06 K,
kecska dobozban 1.15 K, a szövetk.-ben 1.08 K,
kocsa kimérve 1.18 K, a szövetk.-ben 1.10 K.

Kávé, jobb fajták, Jáva, Gyöngy, Cuba ma métermázsaenként 560 K-n alul, ab Wien, vagy ab Budapest (ahol a tengerparti nagykereskedők most raktárakat tartják) nem kaphatók, ehhez az árhoz hozzájárulnak tehát a magas fuvaroköltségek. Ezzel szemben a mi áraink:

Jáva 5 K kg.-ként,
Gyöngy 5 kg.-ként,
Cuba 5.20 K kg.-ként

és kávéból akkora raktárunk van, hogy ez árakat még 3 hónapig tarthatjuk.

Petroléum hatóságilag megállapított ára literenként 50 f, a szövetkezetben 46 f-ért adjuk.

Denaturált szesz literje az üzletekben 2.40 K, a szövetkezetben 1.60 K.

Főző keményítő 2 K, nálunk 1.50 K.

rizskeményítő 2.40 K, nálunk 1.80 K.

bors 8.— K, nálunk 4.20 K,

paprika 10.— K, nálunk 7.— K,

marmelade 2.40 K, nálunk 1.80 K.

tea 24—32 K, nálunk 12—16 K.

Tüzelőanyag-áraink pedig egyedülállóak az egész országban.

Hindenburg-kokszt 5.20 K-ért,

I-a porosz szenet 4.70 K-ért Mm.-ként,

I. rendű bükk- és cserfát 64 K-ért,

I-II. rendű vegyes bükkfát 46 K-ért

ölenként házhoz szállítva sehol az országban kapni nem lehet. A kokszt és szén árjai rohamosan emelkednek és jövőre igen magas árakra lehetünk elkészülve. Nekünk sikerült jövő évi kokszt-szükségletünknek mintegy felét még ezen áron, a fa árát pedig még egy pár hónapra biztosítani. A szén árát is csak az utolsó napokban kellett 5.60 K-ra emelni, a városban azonban már régebb idő óta 7 K-ért adják.

Az elmúlt évben bevontuk üzletkörünkbe a hentesárakat, vadak és mezőgazdasági terményeket is. Adtuk szép, fejlett 4-5 kg-os nyulat 5.30 K-ért, szép fácánok pártját 5.40 K-ért, igen szép káposztát adtuk 16 K-ért métermázsaenként, mikor a városban 28-32 K volt, krumplit 13 f-ért, vöröshagymát 40-72 f-ért kg.-ként. Eladtunk továbbá a napi piaci áránál mindig olcsóbban kalarábét, zöldbabot, kelkáposztát, tököt, ugorkát stb.

Ami a szövetkezet áruforgalmát illeti, az a lefolyt üzletévben 433755.23 K-t tett ki, ami a múlt évi 228564.69 K-val szemben 89% emelkedést mutat, mivel pedig a tagok létszáma a múlt évhez képest 429-ről 507-re, tehát csak 18% emelkedést mutat, úgy a két % közötti különbség 71% jelzi az átlagos drágulást, amely arányszám másutt lényegesen nagyobb, mert figyelembe veendő, hogy szövetkezetünk az összes régi áron szerzett vagy régebbi kötéssel biztosított árakat a konjunktúra kihasználását mellőzve, régi áron adta el, ami gyakran igen nagy különbségeket mutatott, hiszen mi pl. rizst akkor is még 92 f-ért adtuk, mikor már a nagybani ár 180-200 K, táblaolajat 3.50 K-ért, mikor nagybani ár 7-8 K, 0-ás lisztet hónapokon át adtuk 46 f-ért, mikor az ára 64-66 f volt.

Áruforgalmunk a szövetkezet működési ágai között a következőképpen oszlik meg:

fűszer- és vegyesáru	229719.17 K,
vad- és hentesáru	15281.76 K,
liszt	104738.12 K,
kocsz, szén	104783.12 K,
fa	22982.29 K,
zöld főzélékek, burgonya, hagyma	14558.42 K,
ruhaszövet, vászonárak	4307.78 K,
összesen	433755.23 K.

Az elért forgalommal szemben összesen 14998.38 K költség merült föl, mely összegből

személyzet fizetésére esik 9196.57 K, adókra 1613.10 K és dolegi kiadásokra 4158.71 K. Az összes költség az előző évekhez képest százalékos arányban állandóan csökken:

1912-ben a költség 5.8%,

1913-ban a költség 4.17%,

1914-ben a költség 3.8%,

1915-ben a költség 3.4%.

Ennek a következménye az a tény, hogy az elért bruttó nyereség az összforgalomhoz mért %-os aránya is csökken:

1912-ben volt a nyereség 9%,

1913-ban volt a nyereség 7.5%,

1914-ben volt a nyereség 5.7%,

1915-ben volt a nyereség 4.8%.

ami határozottan mutatja, hogy a költségek esőkenésével az eladási árak is csökkennek és hogy ezek megszabásánál az igazgatóság a tagok érdekeit teljes mértékben szem előtt tartotta.

Mint a mérlegből kitűnik, az üzleti év 5152.91 K tiszta nyereséggel zárult. Ennek felosztására vonatkozólag az igazgatóság a következő javaslatot teszi:

1. A tiszta nyereség 10%-a fordítottassék az alapszabályok értelmében a tartalékalap gyarapítására. Ezzel az 515.29 K-val most a tartalékalap 5742.81 K-ra emelkedik.

2. A tagok javára 288073.68 K forgalom tartatik nyilván; ezen összeg 1%-a vásárlási árviszátérítés címén irassék hozzá az elért forgalom arányában az illető tagok üzletrészéhez, az ilyen módon megállapított összeg 2880.74 K.

3. 1600 K fordítottassék a tisztviselők, az üzletvezető és az alkalmazott személyzet jutalmazására.

4. A fennmaradó 106.88 K vittessék át az 1916. évi üzletév eredményszámájára.

Az igazgatóság javaslatának elfogadása esetén a szövetkezet saját tőkéje a következő összegekből alakul:

Részjegytőke	26240.— K
Tartalékalap	5742.81 K
Vásárlási árviszátérítés	5256.59 K
Összesen	37239.40 K

Ha pedig tekintetbe vesszük azt, hogy a tagok ezen tőke létesítéséhez 26240 K-val és beirattási díj címén 1863 K-val, összesen 28103 K-val járultunk hozzá, tehát saját tőkénk mintegy 25%-át magunk szereztük, úgy megállapítható, hogy a szövetkezet minden irányban megfelelő feladatának.

Szövetkezetünknek ezen szép eredményei ökes beszélő példája annak, mit tud produkálni a tisztviselői szolidaritás és milyen nagy közgazdasági hatalom már 500 fogyasztó szövetkezése is. Menedesetre még sok kérdés vár megoldásra.

1. Mezőgazdasági és ipari termelő telepeket kell teremtenünk, magunknak kell termelőkké lennünk, hogy itt se legyünk kitéve a konjunktúra szeszélyeinek. Az első lépést már megtettük, bérltünk 26 hold kincstári földet, amelyet már művelésbe is vettünk és így a jövő évben mezőgazdasági terményekből a tagok szükségletének egy részét magunk fogjuk produkálni, ezt az első szerény lépést oda kell fejleszteni, hogy nagy-termelőkké legyünk.

2. Meg kell oldanunk a huskérdést, úgy, hogy magunknak kell mészárszéket nyitni. Háboru után ez lesz az első megoldandó feladat. Meg kell oldani a tej-, a ruházatkodás-, a tagok hitel-szükségletének a kérdését is.

3. Ki kell terjeszteni működésünket az egész vármegye területére, olyképpen, hogy az összes bevásárlásokat egy központ intézné, hogy amit nem termelünk magunk, azt közvetlenül a termelőtől szerezhessük be nagy quantumokban.

Az első sikerről itt is beszámolhatunk a nagy-kikindai köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének létesítésével. Az előkészítő munkálatokat mi irányítottuk és igazgatóságunk egyik tagja élénk részt vett ezen munkálatokban, két ízben személyesen megjelent Nagy-kikindán, kartársi szeretettel bocsátva rendelkezésre itteni tapasztalatainkat. Az üzlet ma már a nagy-kikindai kartársak teljes megalégedésére működik, a sikerből, szerényen bár, de örömmel kivesszük mi is a magunk részét.

Most folynak az előkészületek a pancsovai szövetkezet megalakítására.